

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/4/2017
Identifikačné číslo spisu: 7508205479
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7508205479.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., so sídlom Komenského 50, Košice, IČO: 36 570 460, zastúpeného JUDr. Petrom Kerecmanom, advokátom, so sídlom Rázusova 1, Košice, proti žalovaným: 1/ OOS, spol. s r.o., so sídlom Tulipánová 17, Malá Ida, IČO: 36 174 262, 2/ GENERIX, a.s. so sídlom Karadžičova 10, Bratislava, IČO: 36 172 243, 3/ AGRO-REAL, s.r.o., so sídlom Nižné Repaše 105, Nižné Repaše, IČO: 36 217 018, žalovaní 1/ až 3/ zastúpení JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, za účasti vedľajších účastníkov na strane žalobcu: 1/ Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., so sídlom Hraničná 662/17, Poprad IČO: 36 500 968, 2/ Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s., so sídlom Hraničná 662/17 Poprad, IČO: 36 485 250, 3/ VODOHOSPODÁRSKA VÝSTAVBA, ŠTÁTNY PODNIK, so sídlom Karloveská 2, Bratislava, IČO: 00 156 752, zastúpeného JUDr. Martinom Kellom, advokátom, so sídlom Šafárikovo námestie 4 Bratislava, 4/ Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Námestie Ľ. Štúra 1, Bratislava, 5/ SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, š.p., Odštepňý závod Košice, so sídlom Ďumbierska 14, Košice, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Košice - okolie, so sídlom Štúrova 7, Košice, v konaní o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/116/2014-563 zo dňa 27. februára 2015, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/116/2014-563 zo dňa 27. februára 2015 a rozsudok Okresného súdu Košice - okolie č. k. 17Cb/84/2008-505 zo dňa 2. júna 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Košice - okolie č. k. 17Cb/84/2008-583 zo dňa 7. mája 2015 v znení opravného uznesenia č. k. 17Cb/84/2008-750 zo dňa 19. októbra 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/205/2015-756 zo dňa 30. septembra 2016 r u š í .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie rozsudkom č. k. 17Cb/84/2008 - 505 zo dňa 2. júna 2014 určil, že zmluva o postúpení pohľadávky uzatvorená medzi žalovaným 1/ ako postupcom a žalovaným 2/ ako postupníkom dňa 11.04.2007, ktorej predmetom bolo postúpenie pohľadávky „na náhradu majetkovej

ujmy za obdobie od 01.05.2004 do 15.03.2006", zmluva o postúpení pohľadávky uzatvorená medzi žalovaným 3/ ako postupcom a žalovaným 2/ ako postupníkom dňa 23.04.2007, ktorej predmetom bolo postúpenie pohľadávky „na náhradu majetkovej ujmy za obdobie od 01.01.2006 do 31.03.2007", zmluva o postúpení pohľadávky uzatvorená medzi žalovaným 3/ ako postupcom a žalovaným 2/ ako postupníkom dňa 04.10.2007, ktorej predmetom bolo postúpenie pohľadávky „na náhradu majetkovej ujmy za obdobie od 01.04.2007 do 30.09.2007", sú neplatné.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa žalobou zo dňa 20.05.2008 domáhal určenia neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávky medzi žalovanými z dôvodu ich neurčitosti v časti vymedzenia ich predmetu, teda postupovanej pohľadávky, a skutočnosti, že postupovaná bola pohľadávka, ktorej veriteľom nebol v čase jej postúpenia označený postupca. Postupovaná pohľadávka nebola dostatočne individualizovaná a je špecifikovaná iba časovým obdobím, s odkazom na rozhodnutie bývalého KNV v Košiciach č. 924/82-Ku z 21.12.1982, rozhodnutie bývalého OÚ Levoča č. 790/01/2001-Má z 23.07.2001 a ďalšie bližšie nešpecifikované rozhodnutia. Z obsahu zmlúv nemožno zistiť výšku postupovanej pohľadávky, ani z nich nevyplýva, ku ktorým pozemkom sa má náhrada majetkovej ujmy vzťahovať.

3. Nie je zjavné, v akej časti postupovanej pohľadávky má byť žalobca jej dlžníkom, keď predmetom postúpenia je pohľadávka voči piatim subjektom a ďalšie zmluvy o postúpení pohľadávky neobsahujú žiadne označenie dlžníka s tým, že povinné subjekty budú určené na základe znaleckého dokazovania.

4. Predmetom postúpenia podľa žalobcu je neexistujúca pohľadávka, pretože pôvodným veriteľom postupovaných pohľadávok nie je ani PD Nižné Repaše a ani žalovaný 3/. PD Nižné Repaše bolo len nájomcom pozemkov a nie je v súlade s úmyslom zákonodarcu vykladať pojem „vlastník pozemku" tak, že sa ním rozumie aj správca a nájomca pozemkov. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení osvedčil tým, že v dôsledku doručovania oznámení o postúpení pohľadávok je žalobca ako subjekt podliehajúci režimu regulovaných cien povinný existenciu tvrdených pohľadávok premietnuť do svojho účtovníctva ako podmienený záväzok, príp. vytvárať na jeho splnenie rezervu, čo mu spôsobuje komplikácie pri vedení účtovníctva.

5. Žalovaní počas konania rozporovali neexistujúci naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, majú za to, že pohľadávky voči žalobcovi boli v zmluvách jasne a zrozumiteľne identifikované nielen predmetom plnenia a osobou dlžníka, ale aj právnym dôvodom ich vzniku (náhrada majetkovej ujmy na základe presne špecifikovaných rozhodnutí a príslušných právnych predpisov) a skutkovým základom právneho dôvodu (obmedzené hospodárenie na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov za presne špecifikované obdobie). Žalovaní ani iné pohľadávky voči žalobcovi nemali.

6. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie konštatoval, že žalobe je potrebné vyhovieť. Z dokazovania vyplynulo, že PD Nižné Repaše, ako postupca uzatvorilo so žalovaným 1/ ako postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 23.03.2006, ktorá vznikla z titulu nárokov na úhradu majetkovej ujmy a škody postupcu za obdobie od 01.05.2004 do 15.03.2006 z dôvodu obmedzenia hospodárenia na postupcom užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov podľa zákona č. 184/2002 Z. z. o vodách, a za obmedzenie užívania postupcom užívaných pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov, a to na základe rozhodnutia bývalého Východoslovenského Krajského národného výboru, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva v Košiciach č. 924/82-Ku zo dňa 21.12.1982 a rozhodnutia Okresného úradu v Levoči, odboru pozemkového, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č. 790/01/2001-Má zo dňa 23.07.2001. Výška pohľadávky a povinné subjekty mali byť určené na základe znaleckého dokazovania v rámci súdneho konania iniciovaného postupcom na základe žaloby zo dňa 20.03.2006 podanej na Okresnom súde Bratislava I dňa 21.03.2006, sp. zn. 32Cb/35/2006 proti označeným žalovaným 1/ Slovenská republika - Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, 2/ Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Štiavnica, 3/ Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Košice, 4/ Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.,

Poprad, 5/ Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s., Poprad, alebo akéhokoľvek súvisiaceho konania. Zmluvné strany sa dohodli na celkovej odplate vo výške 9.958,18 eur (300.000,- Sk), splatnej do 3 dní od podpisu zmluvy. Z obsahu zmluvy nevyplýva, že by mala prílohy.

7. Žalovaný 1/ ako postupca uzatvoril so žalovaným 2/ ako postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 11.04.2007. Postupovaná pohľadávka bola v zmluve špecifikovaná totožne ako v zmluve o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi PD Nižné Repaše a žalovaným 1/. Odplata bola dojednaná na sumu vo výške 8.962,36 eur (270.000,- Sk). Žalovaný 3/ ako postupca uzatvoril so žalovaným 2/ ako s postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 23.04.2007, v totožnom rozsahu ako predchádzajúce zmluvy o postúpení. Postupovaná pohľadávka bola špecifikovaná ako pohľadávka, ktorá vznikla z titulu nároku na úhradu majetkovej ujmy postupcu z dôvodu obmedzenia v užívaní postupcom užívaných pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov za obdobie od 01.01.2006 do 31.03.2007 a výška postupovanej pohľadávky bude určená na základe znaleckého dokazovania v rámci súdneho konania. Odplata za postúpenie pohľadávky bola dojednaná ako jedna tretina z vymoženej sumy.

8. Žalovaný 3/ ako postupca uzatvoril so žalovaným 2/ ako s postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 04.10.2007. Postupovaná pohľadávka bola v zmluve špecifikovaná totožne ako v predchádzajúcich zmluvách s tým, že táto pohľadávka vznikla z titulu nároku na úhradu majetkovej ujmy postupcu z dôvodu obmedzenia v užívaní postupcom užívaných pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov za obdobie od 01.04.2007 do 30.09.2007 a výška postupovanej pohľadávky bude určená na základe znaleckého dokazovania a odplata za postúpenie pohľadávky bola dojednaná ako jedna tretina z vymoženej sumy.

9. Listom zo dňa 23.3.2006 oznámilo PD Nižné Repaše žalobcovi, že zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 23.3.2006 došlo medzi ním a žalovaným 1/ k postúpeniu pohľadávky voči žalobcovi, ktorá vznikla z titulu nárokov na náhradu majetkovej ujmy a škody za obdobie od 1.5.2004 do 15.3.2006. Listom zo dňa 11.4.2007 oznámil žalovaný 1/ žalobcovi, že zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 11.04.2007 došlo medzi ním a žalovaným 2/ k postúpeniu pohľadávky voči žalobcovi, ktorá vznikla z titulu nárokov na náhradu majetkovej ujmy a škody pôvodného veriteľa PD Nižné Repaše za obdobie od 1.5.2004 do 15.3.2006. Listom zo dňa 25.4.2007 oznámil žalovaný 3/ žalobcovi, že zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 23.7.2007 došlo medzi ním a žalovaným 2/ k postúpeniu pohľadávky voči žalobcovi, ktorá vznikla z titulu nárokov na náhradu majetkovej ujmy a škody pôvodného veriteľa PD Nižné Repaše za obdobie od 1.1.2006 do 31.3.2007.

10. Začatie konania pred súdom prvej inštancie viedlo k prerušeniu konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava I, sp. zn. 32Cb/35/2006, v ktorom si spoločnosť Generix, a.s. (podľa zmlúv o postúpení ako nadobúdateľ) voči označeným žalovaným uplatňuje nárok na zaplatenie majetkovej ujmy pôvodne vo výške 2.146.285,60 eur (64.659.000,- Sk) s príslušenstvom titulom postúpenej náhrady majetkovej ujmy, ktorá vznikla PD Nižné Repaše za obdobie spolu od 1.5.2004 do 30.9.2007, na zaplatenie ktorej žiada zaviazat' žalovaných 1/ až 6/ spoločne a nerozdielne.

11. Súd prvej inštancie s poukazom na § 80 OSP uzavrel, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení osvedčil žalobca tým, že žaloba na plnenie bola podaná na Okresnom súde Bratislava I, ktoré bolo prerušené, a teda naliehavým právnym záujmom v tomto prípade je preukázanie, že vyslovením neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok by sa dosiahlo odstránenie spornosti práv a oprávnených záujmov medzi účastníkmi konania. Ak by súd v tomto konaní vyslovil, že zmluvy o postúpení pohľadávok sú neplatné pre ich namietanú absolútnu neplatnosť, bola by vyriešená otázka aktívnej legitímácie žalobcu v konaní pred OS Bratislava I a došlo by k ochrane práv žalovaného.

12. Ďalej súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní nebolo sporné, či zmluvu o postúpení pohľadávok medzi žalovaným 1/ a PD Nižné Repaše podpísali oprávnené osoby a nebol spochybnený jej obsah, preto nebolo potrebné dokazovať originálom tejto zmluvy.

13. Žalovaní v konaní namietali, že podľa ust. § 526 OZ, ak postúpenie pohľadávok oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený požadovať preukázanie zmluvy o postúpení pohľadávok, tu s poukazom na R 119/2003, podľa ktorého relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení. Súd prvej inštancie v súvislosti s touto námietkou uviedol, že v označenom judikáte oznámenie o postúpení pohľadávok spĺňalo všetky náležitosti platnosti právneho úkonu t. j. obsahovalo presné označenie dlžníka, jasne a určito špecifikovanú pohľadávku, ktorá vznikla z platnej zmluvy, jej výšku a bolo v súlade so zmluvou o postúpení pohľadávok. Pokiaľ oznámenie o postúpení pohľadávok tieto náležitosti nespĺňa, súd z neho nemôže vychádzať bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku neskúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení, pokiaľ túto dlžník namieta.

14. Vychádzajúc z obsahu oznámení uzavrel, že oznámenia o postúpení pohľadávok zo dňa 11.4.2007, 25.4.2007 a zo dňa 4.10.2007 nespĺňajú náležitosti určitosti právneho úkonu, keďže v nich oznámená postupovaná pohľadávka nie je jasne a určito špecifikovaná a ani v jednej namietanej zmluve o postúpení pohľadávok nie je presne označený dlžník. Oznámenie o postúpení pohľadávok zo dňa 11.4.2007 medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ nebolo v súlade so zmluvou o postúpení pohľadávok, nakoľko v zmluve o postúpení pohľadávok zo dňa 11.4.2007 je uvedené, že výška postupovanej pohľadávky bude určená znaleckým posudkom. Následne bol síce na určenie výšky majetkovej ujmy znalecký posudok vypracovaný, ale vyčíslená hodnota majetkovej ujmy je za odlišné obdobie, a to od 1.7.2004 do 31.12.2005 (postupovaná pohľadávka je za obdobie od 1.5.2004 do 15.3.2006).

15. Právne odôvodnil svoje závery súd prvej inštancie ustanovením § 37 a § 39 OSP (čo malo byť zrejme OZ - pozn. dovolacieho súdu) a § 524 ods. 1 OZ a uzavrel, že postupovaná pohľadávka, označená v bode 1.1. výroku rozhodnutia, je pohľadávkou neurčitou, neidentifikovateľnou, neexistujúcou, nakoľko sa jedná o pohľadávku, ktorej veriteľom v čase jej postúpenia postupca nebol. Hoci všetky zmluvy o postúpení pohľadávok obsahujú označenie pohľadávky ako náhrada majetkovej ujmy za obmedzenie hospodárenia na pozemkoch v ochrannom pásme vodárenského zdroja, vrátane obdobia, za ktoré mala táto ujma vzniknúť, toto označenie je zovšeobecňujúce a nešpecifikuje pohľadávku tak, aby bola individualizovaná a aby bolo možné z jej označenia zistiť, ktorých pozemkov a ktorého ochranného pásma, akej výmery sa má náhrada majetkovej ujmy týkať. Bez takéhoto označenia nemožno následne určiť výšku pohľadávky. Stotožnil sa aj s názorom žalobcu, že nájomca pozemkov nie je aktívne legitimovanou osobou, ktorá môže náhradu majetkovej ujmy za obmedzenie hospodárenia pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov uplatňovať, tu s poukazom na § 28 ods. 6 a § 26 ods. 2 zákona č. 184/2002 Z. z. o vodách účinného do 30.6.2004 a od 1.7.2007 v § 32 ods. 6 a § 30 ods. 2 zákona č. 364/2004 Z. z., ktorým bol zákon č. 184/2002 Z. z. zrušený. Keďže pôvodný veriteľ PD Nižné Repaše ani žalovaný 3/ neboli vlastníkami pozemkov alebo ich častí, nachádzajúcich sa v ochrannom pásme vodárenského zdroja, takáto náhrada im nepatrí, postúpili teda neexistujúcu pohľadávku a takéto zmluvy sú absolútne neplatnými, na základe čoho žalobe vyhovel.

16. Na základe odvolania žalovaných rozsudkom zo dňa 27. februára 2015, č. k. 4Cob/116/2014 - 563, Krajský súd v Košiciach (ďalej aj odvolací súd) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP.

17. V súvislosti s osvedčením naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe mal odvolací súd tento za preukázaný, keďže rozhodnutie dá odpoveď na spornú otázku, či žalovaní nadobudli platne postupované pohľadávky, čo bude mať zásadný význam pre rozhodnutie o žalobe na plnenie vedenej na Okresnom súde Bratislava I. Ďalej s poukazom na § 524 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a na závery ustálenej judikatúry uviedol, že k povinným obsahovým náležitostiam zmluvy o postúpení pohľadávky patrí označenie účastníkov zmluvy, t. j. postupcu a postupníka, označenie postupcovho dlžníka, identifikácia postupovanej pohľadávky a to jej výška a skutočnosť, na ktorých sa zakladá.

18. Podľa odvolacieho súdu zo zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 23.4.2007 medzi AGRO-REAL, s.r.o. a GENERIX, a.s. (za obdobie od 1.1.2006 do 31.3.2007) a zmluvy o postúpení pohľadávok zo

dňa 4.10.2007, vyplýva, že došlo medzi rovnakými účastníkmi v rovnakom postavení k postúpeniu pohľadávky titulom majetkovej ujmy za obdobie od 1.4.2007 do 30.9.2007 z dôvodu obmedzenia hospodárenia postupcu na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, pričom v zmluve nie je označený dlžník, proti ktorému pohľadávka smeruje a povinný subjekt mal byť podľa dohody strán uvedenej v bode 1.3 zmluvy určený na základe znaleckého dokazovania v rámci súdneho konania alebo iného súvisiaceho konania.

19. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že jednou z obligatórnych náležitostí zmluvy o postúpení pohľadávky je označenie dlžníka, proti ktorému má postupca pohľadávku. Údaj o dlžníkovi postupovanej pohľadávky nemožno zo zmluvy zistiť a zmluva o postúpení pohľadávok medzi postupcom AGRO-REAL, s.r.o. Nižné Repaše a postupníkom GENERIX, a.s., Bratislava zo dňa 23.4.2007 a zo dňa 4.10.2007 sú pre ich neurčitosť neplatné.

20. Vyslovil ďalej záver, že je oprávnenou námietka odvolateľa, že identifikácia postupovanej pohľadávky môže byť v zmluve o postúpení pohľadávky vykonaná rôznym spôsobom, vždy však musí byť nezameniteľná s inou pohľadávkou postupcu proti tomu istému dlžníkovi. Podľa odvolacieho súdu nie je rozhodujúce, či účastníci zmluvy o postúpení vedeli, aké pohľadávky sú predmetom postúpenia, ale to, či zo zmlúv je možné ich jednoznačne identifikovať. Za správny označil odvolací súd aj postup vyhodnotenia existencie sporných pohľadávok súdom prvej inštancie a možnosti ich postúpenia.

21. Predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky medzi postupcom OOS, spol. s r. o., Malá Ida a postupníkom GENERIX, a.s., Bratislava zo dňa 11.4.2007 je pohľadávka predstavujúca majetkovú ujmu za obdobie od 1.5.2004 do 15.3.2006 z dôvodu obmedzenia hospodárenia PD Repaše na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov a v čl. 1.2. oboch zmlúv je uvedené, že táto pohľadávka je predmetom súdneho konania vedeného postupcom ako žalobcom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 32Cb/35/2006 proti v tomto konaní žalobcovi a vedľajším účastníkom na strane žalobcu. Výška postupovanej pohľadávky a povinné subjekty na jej zaplatenie mali byť podľa dohody strán v bode 1.3 zmluvy určené na základe znaleckého dokazovania. V zmluvách o postúpení pohľadávok (z 23.3.2006 a z 11.4.2007) nie je výslovne uvedené, kto je dlžníkom, odvolací súd však vyslovil, že pokiaľ je v bode 1.2 zmluvy označené súdne konanie a žalovaní, proti ktorým uplatnil pôvodný postupca PD Nižné Repaše pohľadávku, ktorá je predmetom postúpenia, nepochybne tým postupca označil dlžníkov, proti ktorým jeho nárok z označenej pohľadávky smeruje.

22. Podľa názoru odvolacieho súdu tak bola postupovaná pohľadávka dostatočne určito identifikovaná právnym dôvodom, obdobím a tiež odkazom na rozhodnutia príslušných orgánov, pričom pre určenie výšky pohľadávky nie je podstatné presné vymedzenie výmery, či katastrálneho územia v zmluve o postúpení pohľadávky, pretože tieto údaje sú objektívne zistiteľné (z nájomných zmlúv uzatváraných postupcom, katastra a pod.). Napriek tomuto konštatovaniu napokon uzavrel, že z povahy postúpenia pohľadávok vyplýva, že na postúpenie je spôsobilá len pohľadávka, o ktorej identite a existencii nemôžu byť pochybnosti, pričom o takúto pohľadávku vo veci prejednávanej nejde, keďže zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná pre neexistenciu pohľadávky pôvodného postupcu PD Nižné Repaše. Poukázal na podrobné odôvodnenie súdu prvej inštancie čo do argumentácie a interpretácie zákonných ustanovení týkajúcich sa vzniku nároku na majetkovú ujmu z dôvodu obmedzenia hospodárenia na užívaných pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov nájomcovi.

23. Za nedôvodné považoval námietky odvolateľov týkajúce sa väd písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvej inštancie a odňatia možnosti konať pre nemožnosť predniesť záverečné reči. Zo zápisnice z pojednávania vo veci samej dňa 12.5.2014 odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie výslovne nezaznamenal do zápisnice výzvu účastníkom konania podľa § 118 ods. 4 vety prvej OSP, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci, avšak je podľa jeho názoru zjavné, že právny zástupca žalobcu pristúpil k jej prednesu, ako aj prítomní vedľajší účastníci na strane žalobcu. Právnomu zástupcovi žalovaných bolo súdom udelené slovo, tento sa krátko vyjadril a následne súd prvej inštancie poučil účastníkov podľa § 120 ods. 4 OSP a uznesením vyhlásil dokazovanie za ukončené. Odvolací súd mal za, že ak žalovaným bolo udelené slovo v rámci záverečných rečí, mali

možnosť vyjadriť sa k právnej stránke veci i k vykonanému dokazovaniu, pokiaľ túto možnosť nevyužil, nemožno to považovať za takú procesnú chybu, ktorá by mala za následok odňatie možnosti účastníkom konania konať pred súdom.

24. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný 2/, ktoré odôvodnil tým, že v tej istej veci sa už prv začalo konanie (§ 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. d/ OSP), účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ OSP) a rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. g/ OSP). Odvolací súd sa podľa dovolateľa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného 2/ proti rozsudku súdu prvej inštancie a rozhodol podľa nesprávnej a nedostatočne odôvodnenej právnej konštrukcie. Poukázal na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky o povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie a vysporiadať sa s podstatnými námietkami (sp. zn.: III. ÚS 119/03-30, sp. zn.: IV. ÚS 115/03). Podľa dovolateľa obsahuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu svojvoľný výklad legislatívnych ustanovení. K prekážke litispendencie dovolateľ uviedol, že negatívna určovacia žaloba o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení bola podaná na Okresnom súde Košice - okolie dňa 21.05.2008, po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby na plnenie zo dňa 21.03.2006 pôvodným žalobcom Poľnohospodárske družstvo Nižné Repaše na Okresnom súde Bratislava I. Žaloba na plnenie upravená o pohľadávky postupované na základe napadnutých zmlúv o postúpení pohľadávok je predmetom súdneho konania vedeného Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 32Cb/35/2006. S poukazom na § 83 OSP bráni začatie konania tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie a o takúto prekážku ide vtedy, keď v neskoršom konaní ide o ten istý nárok, o ktorom už bolo skôr začaté iné konanie, ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Konanie sa týka tých istých osôb aj vtedy, keď majú rovnaké osoby v rôznych súdnych konaniach rozdielne procesné postavenie alebo keď v konaní vystupujú právni nástupcovia osôb, ktoré sú alebo boli účastníkmi skôr začatého konania (tu s poukazom na komentár Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: CH. Beck, 2009. str. 202; Mazák, J. Základy občianskeho procesného práva. 1. vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2002, str. 146; Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občiansky súdny rád I. § 1 - 200za. Komentár. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 549).

25. V prebiehajúcich súdnych konaniach o zaplatenie a vo veci prejednávanej sa jedná o totožných účastníkov, a to aj s prihliadnutím na uskutočnené singulárne sukcesie. Predmetom konania o zaplatenie je žaloba o zaplatenie pohľadávok cedovaných aj na základe napadnutých Zmlúv o postúpení žalovaného 2/ voči žalobcovi a vedľajším účastníkom (ako žalovaným). Určovacia žaloba nie je prekážkou litispendencie pre žalobu na plnenie, hoci v oboch prípadoch ide o rovnaké subjektívne právo, avšak žaloba na plnenie pre určovaciu žalobu (ak ide o rovnaké subjektívne právo) prekážku litispendencie vytvára, keďže následne rozsudok o žalobe na plnenie v sebe zahŕňa kladné alebo záporné riešenie otázky existencie práva alebo právneho vzťahu, na ktorého určenie je založená určovacia žaloba. Konanie o zaplatenie bolo iniciované pred začatím konania v prejednávanej veci, ktoré má povahu riešenia prejudiciálnej otázky, ide o rovnaký nárok vyvodzovaný z rovnakých skutkových okolností, jedná sa o totožnú vec, v dôsledku čoho je daná negatívna procesná podmienka - prekážka litispendencie.

26. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ OSP dovolateľ vzhliadol v tom, že jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené tým, že mu bol odňatý reálny prístup k súdu tým, že žalovaným neboli doručené listinné dôkazy, ktoré predložil súdu žalobca, a to správa audítora - spoločnosti ACCEPT AUDIT & CONSULTING, s.r.o., ktorú predložil Žalobca na pojednávaní konanom na súde prvej inštancie, pričom dôkaz touto listinou nebol súdom reálne vykonaný, v dôsledku čoho sa žalovaný 2/ nemohol s týmto dôkazom oboznámiť a reagovať naň. Žalovaní tiež neboli súdom prvej inštancie vyzvaní podľa § 118 ods. 4 OSP, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadрили sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Súd na pojednávaní konanom dňa 12.05.2014, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie o skončení dokazovania, vyzval k záverečným rečiam len žalobcu a dokonca aj vedľajších účastníkov, čím bolo zároveň zasiahnuté aj do ústavného princípu rovnosti zbraní. Záver odvolacieho

súdu, že žalovaní záverečné reči nevyužili, je nesprávny, keďže ani z dotknutej zápisnice z pojednávania nevyplýva, že by sa žalovaní práva na záverečné reči vzdali alebo toto právo nevyužili.

27. Ďalej dovolateľ uviedol, že rozhodnutie v predmetnej veci nie je v súlade s ustálenou judikatúrou týkajúcou sa určovacích žalôb. Takáto žaloba je opodstatnená tam, kde je možné žalovať na splnenie povinnosti. Určovacia žaloba má tak preventívnu povahu a má poskytnúť ochranu právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. Výkladom a contrario nie je určovací žaloba opodstatnená tam, kde právny vzťah alebo právo už boli porušené a kde už bola podaná žaloba na plnenie. Ak už bola podaná žaloba na plnenie, je následné uplatnenie negatívnej určovacej žaloby bezpredmetné aj z pohľadu efektívnosti a hospodárnosti súdneho konania. Negatívna určovací žaloba o určenie neplatnosti žalobcom napadnutých zmlúv o postúpení pohľadávok bola podaná dňa 21.05.2008 po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby na plnenie, ktorú podal dňa 21.03.2006 pôvodný žalobca, teda takáto určovací žaloba nemôže naplňať preventívnu funkciu. Osvedčovanie naliehavého právneho záujmu tvrdením o účtovných povinnostiach a povinnosťou vytvárať rezervný fond určený na opatrenia, ktoré majú prekonať nepriaznivý priebeh hospodárenia podniku alebo na krytie straty vyplývajúcej z jeho hospodárenia je irelevantné a zavádzajúce, keďže uvedené povinnosti vyplývajú žalobcovi ako i vedľajším účastníkom priamo z účtovných, daňových a ostatných právnych predpisov. Naliehavosť právneho záujmu na podanej žalobe neexistuje.

28. Súd prvej inštancie poukázal na R 119/2003, aplikujúc ho na prejednávajúcu vec tak, že potvrdil osvedčenie naliehavosti právneho záujmu na podanej určovacej žalobe, a to tým, že oznámenia o postúpení pohľadávok zo dňa 11.4.2007, 25.4.2007 a zo dňa 4.10.2007 nespĺňajú náležitosti určitosti právneho úkonu, a teda relevantného oznámenia o postúpení pohľadávok, nakoľko v nich oznámená postupovaná pohľadávka nie je jasne a určito špecifikovaná. Takýto záver však nepriamo vyvrátil aj odvolací súd vo svojom rozhodnutí. Dovolateľ zdôraznil, že predmetom konania nebolo určenie neplatnosti oznámení o postúpení pohľadávok, pričom týmto spôsobom prvostupňový súd umelo posudzoval sekundárne prejudiciálne otázky k samotnej určovacej žalobe, ktorej predmet celkom zjavne vykazuje znaky výlučnej prejudiciality k súdному konaniu o zaplatenie.

29. Dovolateľ v ďalšom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR týkajúce sa určitosti postupovanej pohľadávky a podstatných náležitostí zmluvy o postúpení (rozhodnutia NS ČR sp. zn. 25 Cdo 1074/2003 zo dňa 26.05.2004, sp. zn. 20 Cdo 1319/2002 zo dňa 31.07.2003, sp. zn. 29 Odo 775/2004 zo dňa 28.06.2006, sp. zn. 32 Odo 523/2005 zo dňa 22.03.2006) a na odbornú literatúru. Predmetom postúpenia na základe napadnutých zmlúv o postúpení boli pohľadávky, ktorých presná výška nebola v čase ich postúpenia ešte známa a v konečnom dôsledku bude ustálená až na základe znaleckého posudku, pričom jednoznačná je potom špecifikácia predmetnej pohľadávky obdobím jej vzniku. Ak by naopak postúpená majetková ujma bola špecifikovaná výškou bez uvedenia obdobia, na ktoré sa vzťahuje, nastalo by riziko jej zameniteľnosti s pohľadávkou na zaplatenie ďalšej majetkovej ujmy.

30. Podľa konajúcich súdov nájomca pozemkov nie je aktívne legitimovanou osobou, ktorá môže náhradu majetkovej ujmy za obmedzenie hospodárenia pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov uplatňovať. Posudzovanie predmetnej skutočnosti je pritom predmetom súdneho konania o zaplatenie. Tým, že uvedenú skutočnosť účelovo posudzovali iné súdy, má dovolateľ za to, že došlo inter alia k porušeniu ústavného práva na zákonného sudcu, keďže je neprípustné posudzovať cez terciárne prejudiciálne otázky meritum veci iného súdneho konania. Ďalej argumentoval nesprávnymi právnymi závermi súdov k tejto otázke s tým, že správnosť záveru, že oprávneným subjektom na náhradu majetkovej ujmy v dôsledku vyhlásených ochranných pásiem vodárenských zdrojov je aj nájomca pozemkov, je právne konformná so závermi viacerých právoplatných súdnych rozhodnutí, predložených v rámci konania, ktorými sa konajúce súdy vo veci prejednávanej vôbec nezaoberali.

31. Ďalším dovolacím dôvodom uvedeným dovolateľom bolo rozhodovanie vylúčeným sudcom s poukazom na skutočnosť, že na súde prvej inštancie rozhodovala Mgr. Kuzmiaková, ktorá je vylúčená. Sudkyňa samotná podala oznámenie zo dňa 14.09.2010 o skutočnostiach, pre ktoré je sudca vylúčený s

tým, že jej bola udelená výnimka podpredsedníčkou Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 30.08.2010 na pridelenie prejednávanej veci. Žalobcu zastupuje advokátska kancelária JUDr. Peter Kerecman s.r.o., kde je jediným spoločníkom a konateľom JUDr. Peter Kerecman, ktorý je manželom sudkyne JUDr. Evy Kerecmanovej pôsobiacej na Okresnom súde Košice - okolie a s ktorou má priateľský vzťah, pričom samotná sudkyňa sa tak vo veci cítila byť zaujatou. Taktiež rozsudok odvolacieho súdu bol vydaný nesprávne obsadeným súdom. Poukázal na Rozvrh práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2014, sp. zn. 1 SprR/70/2013, časť Obchodnoprávna súdna agenda, bod 2) Pravidlá určovania zákonného sudcu, ods. 9/, podľa ktorého veci, ktoré boli zrušené odvolacím súdom a vrátené súdom prvého stupňa, sa po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelia senátu, v ktorom je podľa rozvrhu práce zaradený sudca, ktorý bol určený ako spravodajca senátu, ktorý vo veci rozhodoval v odvolacom konaní. V prejednávanej veci bola právna vec pred vydaním odvolacieho rozsudku už v minulosti predmetom odvolacieho súdneho konania na Krajskom súde v Košiciach a bolo vydané uznesenie č. k. 2Cob/I31/2009-233 zo dňa 25.01.2010, teda s poukazom na rozvrh práce mala byť vec po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelená senátu, v ktorom je podľa rozvrhu práce zaradený sudca, ktorý bol určený ako spravodajca senátu, ktorý vo veci už rozhodoval v odvolacom konaní, čo sa nestalo. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

32. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného 2/ odmietol ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ OSP, keďže žiaden dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP nie je daný a vady známosti konania tvrdené žalovaným 2/ nie sú dané. K námietke listispendencie uviedol, že okruh účastníkov ani predmet konania pred Okresným súdom Košice - okolie a pred Okresným súdom Bratislava I nie je totožný a nemohla byť preto daná ani prekážka litispendencie, ktorá by bránila samostatnému prejednávaniu a rozhodnutiu súdu v tomto konaní. V konaní pred Okresným súdom Bratislava I sp. zn. 32Cb/35/2006 sa žalovaný 2/ ako navrhovateľ domáha ako právny nástupca pôvodných nájomcov (žalovaných 1/ a 3/) voči odporcom Slovenská republika - Ministerstvo životného prostredia a spol. náhrady majetkovej ujmy v zmysle § 28 ods. 6 vodného zákona. Predmetom uvedeného konania je nárok na náhradu majetkovej ujmy, základ ktorého spočíva v obmedzení hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov určených v rozhodnutiach príslušných orgánov na návrh povinnej osoby. V prejednávanej veci sa žalobca domáha určenia neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávky z dôvodu ich neurčitosti a nezrozumiteľnosti (§ 37 OZ), ako aj z dôvodu, že pohľadávku postúpil postupca, ktorý v čase uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávky nebol jej veriteľom v rozpore s § 524 ods. 1 OZ, keďže nebol vlastníkom, ale iba nájomcom pozemkov. Základom žaloby v prejednávanej veci boli teda tvrdenia žalobcu, že v zmluvách o postúpení nebola postupovaná pohľadávka dostatočne individualizovaná a že žalovaní neboli oprávnení pohľadávku na náhradu majetkovej ujmy v zmysle § 28 ods. 6 vodného zákona žalovanému 2/ postúpiť, keďže takáto náhrada patrí len vlastníkovi pozemku.

33. Nejde teda o rovnaký nárok a skutkovú súvislosť oboch konaní nemožno zamieňať s totožnosťou veci v zmysle § 83 OSP, keďže v prebiehajúcom konaní ide o nárok založený na inom právnom dôvode, vyplývajúci z odlišných skutkových okolností. Touto žalobou sa vo vzťahu k žalobe na plnenie rieši len čiastková otázka (vecná legitímácia právneho nástupcu), a nie určenie právneho vzťahu alebo práva, z ktorého bolo žalované na splnenie povinnosti.

34. K odňatiu možnosti konať pred súdom žalovanému 2/ uviedol, že nedoručenie dôkazu - Správy audítora, je v tejto súvislosti bez právneho významu. S obsahom tejto listiny boli účastníci konania riadne oboznámení, pričom na nej nebolo založené napadnuté rozhodnutie odvolacieho ani prvoinštančného súdu.

35. K námietke žalovaného 2/, že v konaní pred okresným súdom nebol v zmysle § 118 ods. 4 OSP vyzvaný, aby zhrnul svoje návrhy a vyjadril sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci, žalobca uviedol, že žalovaný túto možnosť mal s poukazom na obsah zápisnice z pojednávania dňa 12.05.2014. Čo sa týka nedoručenia vyjadrenia žalobcu k jeho odvolaniu, poukázal na stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky formulované v rozhodnutiach sp. zn. 3 Cdo 24/2011, 3 Cdo 129/2011, 3 Cdo 258/2012, 1 Cdo 17/2011 a nálezy Ústavného súdu SR (IV. ÚS 19/2012, 1. ÚS 498/2011, IV. ÚS

462/2010), ktoré uvádzajú, že ak odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu, nezakladá toto bez ďalšieho odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Argumentáciu rozsudkom ESLP vo veci Trančíková vs. Slovenská republika č. 17127/12 nepovažoval za relevantnú. K námietke nepreskúmateľnosti rozhodnutia uviedol, že táto je neopodstatnená.

36. Pokiaľ žalovaný tvrdí, že vec nebola prejednaná pred zákonným a nestranným sudcom, žalobca uviedol, že o nezaujatosti sudkyne Mgr. Nicolý Kuzmiakovej bolo právoplatne rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Ncb/7/2010-404 zo dňa 24.09.2010, ktorým bolo určené, že sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Námietka nesprávneho obsadenia krajského súdu v odvolacom konaní je rovnako nedôvodná.

37. K dovolaniu žalovaného 2/ sa vyjadril aj vedľajší účastník 3/ a navrhol dovolanie odmietnuť ako neprípustné. Za nedôvodnú považoval námietku, že žalovanému 2/ nebolo umožnené predniesť záverečnú reč, keď v skutočnosti toto právo mal a využil ho len na krátku konštatáciu týkajúcu sa odmeny za postúpenie pohľadávky, a o ďalšie záverečné vyjadrenie zjavne neprejavil záujem. Rozhodnutia súdov sú súladné aj s rozhodovacou praxou ohľadom postupovania nárokov na náhradu majetkovej ujmy z titulu obmedzeného užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov s tým, že nároky patria len vlastníkovi pozemku a nie nájomcovi a postúpenie takéhoto nároku nájomcom je absolútne neplatné. Zrekapituloval priebeh postupovania pohľadávok, charakterizoval ich ako pohľadávky majúce pôvod v práve verejnom s tým, že súdy správne uzavreli, že ide o prevod neexistujúcich pohľadávok a že zmluvy o postúpení pohľadávok boli neplatné aj z dôvodu neurčitosti. Rozhodnutia súdov sú riadne odôvodnené, preskúmateľné a obsahujú dostatočné dôvody pre závery v nich konštatované.

38. Podľa vedľajšieho účastníka 3/ jedinou účinnou obranou žalobcu, resp. vedľajších účastníkov na jeho strane, je len určovacia žaloba, keďže navrhovatelia nemôžu uplatniť žalobu na plnenie. Žalovaný 2/ posielal opakované výzvy na úhrady platieb z titulu obmedzenia užívania pozemkov, pričom sa jedná aj o iné nároky než tie, ktoré sú predmetom tohto konania. Kladný výsledok určovacej žaloby bude mať pozitívny vplyv aj na právne posúdenie ďalších nárokov, ktorých sa spoločnosť Generix, a.s. domáha. K nedoručeniu listinných dôkazov žalovaným uviedol, že žalovaný 2/ bol na pojednávaní prítomný a mohol si správu vyžiadať a nič mu nebránilo, aby si správu audítora prevzal priamo zo súdneho spisu. Dovolateľovi nebola ani odňatá možnosť konať pred súdom neprednesením záverečných rečí, keďže mal možnosť na pojednávaní vyjadriť sa, k nedoručeniu vyjadrenia k odvolaniu žalovaným uviedol, že nejde o závažné procesné pochybenie a nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

39. V súvislosti sa preukazovaním naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe uviedol, že súdne konanie prebieha už dlho, bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a zamietnutie žaloby z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu by bolo popretím zásady hospodárnosti a efektívnosti súdneho konania. Námietku nezákonného sudcu a nesprávneho obsadenia odvolacieho senátu považoval za neosvedčenú.

40. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolanie žalovaného bolo podané na súde dňa 15.5.2015, v zákonnej lehote na podanie dovolania.

41. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ktorý v ustanovení § 473 zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

42. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany (§ 470 ods. 2 CSP).

43. Konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 CSP).

44. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“ alebo „dovolací súd“) ako súd funkčne príslušný na dokončenie predmetného dovolacieho konania, ktoré sa na ňom začalo do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 4 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

45. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, dovolací súd prípustnosť dovolania žalovaného (ďalej aj „dovolateľ“) posudzoval v zmysle ustanovení § 236 a nasl. OSP, teda procesnej úpravy platnej a účinnej v čase, keď bolo dovolanie podané, a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné.

46. Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 OSP).

47. Dovolací súd najskôr skúmal, či sú splnené zákonné podmienky stanovené Občianskym súdnym poriadkom osobitne pre prípad, že dovolanie smeruje proti napadnutému rozsudku. Z ust. § 238 ods. 1 OSP vyplýva, že pokiaľ odvolací súd rozhodol rozsudkom, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnutý zmeňujúci rozsudok. Rozhodnutie odvolacieho súdu v prejednávanej veci je rozhodnutím potvrdzujúcim.

48. Podľa ustanovenia § 238 ods. 3 písm. a/ OSP dovolanie možno podať proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu vtedy, ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Pretože odvolací súd prípustnosť dovolania svojím výrokom nezaložil, je nepochybné, že o tento prípad v prejednávanej veci nejde.

49. V zmysle ustanovenia § 242 ods. 1 OSP je dovolací súd povinný prihliadať vždy na procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP. Preto sa dovolací súd neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 OSP, ale zaoberal sa aj otázkou, či podané dovolanie je prípustné podľa § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP. Toto zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne v ňom vymenované. O vadu tejto povahy ide, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

50. Dovolacie námietky žalovaného 2/ v prípade ich osvedčenia patria medzi základné vady zmätočnosti a dovolací súd sa nimi musí zaoberať vždy, pričom postupom ešte podľa pôvodného procesného predpisu (OSP) tieto skúma aj bez výslovnej námietky dovolateľa ex offi. Dovolateľ tvrdí, že

a. v tej istej veci sa už prv začalo konanie (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. d/ OSP),

b. účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutia oboch súdov sú arbitrárne a nepreskúmateľné (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na

ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ OSP)

c. vo veci rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený (ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v nadväznosti na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. g/ OSP).

51. Prekážku litispendencie dovolateľ vidí v tom, že na Okresnom súde Bratislava I prebieha konanie na plnenie, pričom toto konanie v dvojročnom časovom predstihu predchádza preskúmané konanie, a predpokladom vyriešenia aktívnej vecnej legitímácie v konaní na plnenie je vyriešenie otázky, ktorá je predmetom preskúmaného konania - teda otázka platnosti zmlúv o postúpení. Dňa 21.03.2006 pôvodný žalobca - Poľnohospodárske družstvo Nižné Repaše na Okresnom súde Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32Cb 35/2006 podal žalobu na plnenie, ktorej predmetom je nárok na náhradu majetkovej ujmy, základ ktorého spočíva v obmedzení hospodárenia na pozemkoch v ochranných pásmach vodárenských zdrojov určených v rozhodnutiach príslušných orgánov.

52. Prekážku prv začatého súdneho konania (litispendencia) upravuje ustanovenie § 83 OSP Táto prekážka zabraňuje, aby na súde prebiehalo iné súdne konanie v tej istej veci. Táto prekážka je daná, ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Ak nie je splnený čo len jeden znak, nejde o tú istú vec. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR vyplýva, že totožnosť predmetu konania je totožnosť nároku uplatneného z rovnakého skutkového základu či skutkového deja. O tých istých účastníkoch ide aj vtedy, ak v konaní vystupujú nositelia práv z rovnakého právneho vzťahu v opačnom procesnom postavení, a tiež vtedy, ak v neskoršom konaní vystupujú právni nástupcovia účastníkov už skončeného konania. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, keď ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petítom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, na základe ktorých bol uplatnený (t.j. ak je založený na rovnakých skutkových okolnostiach a rovnakom právnom dôvode). Podmienky totožnosti účastníkov konania a totožnosti predmetu konania musia byť splnené súčasne (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20.10.2011, sp. zn. 5 Cdo 280/2010).

53. Podľa dovolateľa určovacia žaloba (kladná i záporná) nie je prekážkou litispendencie pre žalobu na plnenie, hoci v oboch prípadoch ide o rovnaké subjektívne právo. Avšak žaloba na plnenie pre určovaciu žalobu (ak ide o rovnaké subjektívne právo) prekážku litispendencie vytvára, keďže rozsudok o žalobe na plnenie v sebe zahŕňa kladné alebo záporné riešenie otázky existencie práva alebo právneho vzťahu, na ktorého určenie je založená určovacia žaloba, a teda žaloba na plnenie stavia na rovnakom skutkovom základe (na rovnakej časti skutku) ako žaloba určovacia.

54. Dovolateľov právny záver týkajúci sa vzťahu medzi určovacou žalobou a žalobou na plnenie je správny a dovolací súd sa s ním stotožňuje, dovolateľ však opomína, že pre možnosť postupovať podľa ust. § 83 OSP je nevyhnutná okrem jednoty skutku aj jednota účastníkov konania (tu na opačných procesných stranách). V prebiehajúcom konaní sú stranami síce aj totožné subjekty (postupníci ako veritelia a dlžník), avšak v konaní na plnenie je okruh osôb označených ako žalovaní širší ako v určovacom konaní, pričom v tomto konaní majú dokonca len postavenie vedľajších účastníkov. Nie je z obsahu uplatnených nárokov možné jednoznačne zistiť, či otázka riešená v preskúmanom konaní bude zodpovedať celému rozsahu nárokov uplatnených v konaní na plnenie. Pokiaľ by došlo k zastaveniu konania vo vzťahu k stranám, ktoré sú, hoci v opačnej procesnej pozícii, v oboch konaniach totožné, potom v konaní preskúmanom, určujúcom, stále na strane žalovaných zostávajú dva subjekty, voči ktorým konanie nemožno zastaviť, čo napokon vedie k úvahe o nemožnosti aplikovať postup podľa § 83 OSP a dovolací súd túto námietku dovolateľa považoval za neosvedčenú.

55. Ďalšou námietkou, ktorá má závažný charakter v prípade, že dovolací súd vzhľadom na jej dôvodnosť, a nevyhnutne musí viesť k zrušeniu rozhodnutia, je námietka zákonnosti konajúcich sudcov. Dovolateľ tvrdí, že v konaní na súde prvej inštancie vec prejedнала a rozhodla sudkyňa, ktorá je z povahy svojho vzťahu k účastníkom konania zaujatá, na čo aj sama upozornila. Ďalej je konanie postihnuté rovnakou vadou nezákonného sudcu aj v odvolacom konaní, keďže vec nebola rozhodnutá zákonným senátom, t. j. postupom podľa platného rozvrhu práce príslušného odvolacieho súdu.

56. Tu dovolací súd konštatuje, že námietky nemajú opodstatnenie, a to s poukazom na už existujúce rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Ncb/7/2010-404 zo dňa 24.09.2010, predmetom ktorého bolo posúdenie predpokladov zaujatosti konajúcej prvoinštancnej sudkyne a ktorým súd určil, že sudkyňa nie je z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená, keďže nebol preukázaný žiaden taký vzťah zákonnej sudkyne k účastníkom konania alebo ich právnym zástupcom, ktorý by mohol mať vplyv na objektívne konanie a rozhodovanie sudkyne. Keďže o námietke bolo riadne rozhodnuté postupom, ktorý zákon predpokladá, neexistuje v dovolacom konaní možnosť takéto rozhodnutie meniť, keďže následne už osobu sudcu žalovaný 2/ nenapádal, nepredložil nové skutočnosti majúce osvedčiť jej zaujatosť a v dovolacom konaní predkladá totožné skutočnosti, ktoré už boli v rozhodovaní o námietke zaujatosti preskúmané krajským súdom.

57. V súvislosti s odvolacím konaním dovolateľ poukázal na Rozvrh práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2014 sp. zn. 1SprR/70/2013, časť Obchodnoprávna súdna agenda, bod 2 odsek 9/, podľa ktorého veci, ktoré boli zrušené odvolacím súdom a vrátené súdom prvého stupňa, sa po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelia senátu, v ktorom je podľa rozvrhu práce zaradený sudca, ktorý bol určený ako spravodajca senátu, ktorý vo veci rozhodoval v odvolacom konaní. Dovolateľ poukázal na to, že vo veci prejednávanej bolo už rozhodované odvolacím súdom uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/131/2009-233 zo dňa 25.01.2010. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že predmetné uznesenie je procesným uznesením, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a pripustil do konania vstup vedľajšieho účastníka Slovenský vodohospodársky podnik š.p. Už z dikcie relevantného ustanovenia Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach je zjavné, že pre prípad nápadu veci totožnému senátu je nevyhnutné, aby išlo o vec, ktorá bola zrušená odvolacím súdom a vrátená súdu prvého stupňa, t. j. muselo by ísť o kasačné rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, čo v prejednávanej veci nebolo splnené. Vec prejednal na odvolacom súde zákonný senát a ani konanie tejto inštancie nebolo postihnuté vadou nezákonného sudcu.

58. Dovolací súd sa v ďalšom osobitne zaoberal prípadnou existenciou procesnej vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP, spočívajúcej v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom.

59. Odňatím možnosti konať sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania.

60. Dovolateľ tvrdil, že postupom súdu prvej inštancie mu bolo odňaté právo konať pred súdom, pričom bol porušený princíp rovnosti zbraní. Závažné pochybenia súdu prvej inštancie mali nastať v nasledovných procesných opomenutiach:

d. Žalovanému 2/ a ani ostatným žalovaným neboli doručené vyjadrenia k ním podanému odvolaniu, hoci odvolací súd na tieto vo svojom rozhodnutí poukázal, pričom o ich existencii sa dovolateľ dozvedel až z rozhodnutia odvolacieho súdu. S poukazom na ustálenú judikatúru ESLP ohľadom doručovania relevantných podaní strán (Trančíková vs. SR) došlo týmto opomenutím konajúcich súdov k takému závažnému zásahu do procesných práv dovolateľa, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

e. Dovolateľovi neboli doručené všetky relevantné listinné dôkazy, ktoré predložil súdu žalobca, a to najmä správa audítora, ktorú predložil žalobca na pojednávaní konanom na súde prvej inštancie dňa 08.09.2009, pričom dôkaz touto listinou ani súdom nebol reálne vykonaný, teda žalovanému 2/ bola odňatá možnosť sa s listinným dôkazom oboznámiť a naň reagovať.

61. V zmysle § 18 OSP majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

62. Z obsahu spisu vyplýva, že vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaných, ktoré bolo doručené

Okresnému súdu Košice - okolie dňa 21.8.2014 (č. l. 547), skutočne nebolo doručené žalovanému 2/ ani ostatným žalovaným, rovnako nebolo doručené vyjadrenie vedľajšieho účastníka 3/ na strane žalobcu (č. l. 537).

63. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalobcu nebolo doručené žalovaným, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

64. Už v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 204/2011 z 28. júna 2012 dovolací súd poukázal na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozsudok súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní, o ktorom rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 OSP, poskytol odvolateľom možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu ďalšieho účastníka (vyjadreniu k odvolaniu).

65. Základná úprava doručovania listín v odvolacom konaní bola upravená v ust. § 209a ods. 1 OSP účinného v čase doručovania listín súdom prvej inštancie, ktorý výslovne ukladal súdu prvého stupňa, aby v prípade, že nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete, doručil bezodkladne podané odvolanie ostatným účastníkom, pričom zároveň ukladal povinnosť vyzvať účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili, pokiaľ odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej.

66. Povinnosť doručiť vyjadrenie k odvolaniu účastníka síce nebolo povinnosťou zákonnou, avšak z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu možno dospieť k záveru, že v dôsledku všeobecnej záväznosti rozhodnutí EŠLP pre rozhodovanie všeobecných súdov v otázkach práva na spravodlivý proces (tu najmä vec Trančíková vs. SR), je v záujme zachovania princípu rovnosti zbraní povinnosťou súdu doručovať aj repliku k odvolaniu.

67. Najvyšší súd i ústavný súd opakovane vo svojich rozhodnutiach zdôrazňujú, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Zároveň je takéto procesné opomenutie súdu hodnotené ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.10.2010 sp. zn. 4 Cdo 141/2010, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 9.8.2011 sp. zn. 5Cdo/92/2011, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.10.2011 sp. zn. 5Cdo/115/2011, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 9.11.2010, sp. zn. 5 Cdo 200/2010, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. augusta 2014, sp. zn. 2 Cdo 209/2014).

68. V publikovanom judikáte R 8/2016 najvyšší súd ešte k procesným podmienkam konania podľa OSP formuloval aj podmienky relevantné pre doručovanie repliky tak, že vyslovil, že nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 2015 sp. zn. 3 Cdo 156/2014 (R 8/2016 publikované v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR č. 1/2016).

69. Od vyššie citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu nemá dovolací súd dôvod odkloniť sa vo veci prejednáwanej.

70. V súvislosti s doručovaním dôkazných prostriedkov (správa audítora) dovolací súd len poznamenáva, že pokiaľ súd vytvoril podmienky pre oboznámenie sa s takto doloženým dôkazom, teda

stal sa súčasťou spisového materiálu a žalovaní boli o jeho existencii oboznámení, nedošlo k ujme na strane dovolateľa, keďže zjavne súd tento dôkaz nevykonal a naň neprihliadal, a teda sa nestal súčasťou skutkovej a právnej argumentácie konajúcich súdov, nemohlo tak dôjsť k narušeniu rovnosti zbraní či odňatiu možnosti konať pred súdom žalovanému 2/.

71. Ďalej dovolateľ tvrdí, že žalovaní neboli súdom prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 118 ods. 4 OSP vyzvaní, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Súd na pojednávaní konanom dňa 12.05.2014 vyzval k záverečným rečiam žalobcu a vedľajších účastníkov, bez smerovania výzvy žalovaným, čím bolo zasiahnuté do ústavného princípu rovnosti zbraní. Záver odvolacieho súdu o nevyužití možnosti predniesť záverečné reči považuje dovolateľ za rozporný so skutočným priebehom pojednávania.

72. Z obsahu zápisnice z predmetného pojednávania dovolací súd zistil, že aj táto námietka je dôvodná. Súd prvej inštancie na začiatku pojednávania vypočul právnych zástupcov strán, potom vyhlásil uzneseníu o zamietnutí návrhov na vykonanie ďalšieho dokazovania, nato konštatoval, že vykonáva dokazovanie oboznámením označených listinných dôkazov. Hneď za tým už nasledujú záverečné reči právneho zástupcu žalobcu a všetkých na pojednávaní zúčastnených vedľajších účastníkov, a to bez relevantnej výzvy v zmysle ust. § 118 ods. 4 OSP. Hoci po všetkých záverečných rečiach je v zápisnici zachytená veta o tom, že právny zástupca žalovaných uvádza, že nemožnosť dlžníka namietať výšku odplaty za postúpenie, je zjavné, že tento sa len v skratke vyjadril k vyjadreniam vzneseným v záverečných rečiach, sám však na jej prednes vyzvaný nebol a nebolo tak zjavné, či bude pojednávanie odročené alebo nebude a či ešte bude mať možnosť predniesť konzistentný prejav v zmysle § 118 ods. 4 OSP. Súd prvej inštancie ihneď po jeho vyjadrení dal poučenie podľa § 120 ods. 4 OSP a vyhlásil dokazovanie za skončené s tým, že odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku. Takýto postup súdu nemožno považovať za súladný s postupom predpokladaným v ustanovení § 118 ods. 4 OSP a žalovaným tak bolo odňaté právo konať pred súdom narušením princípu rovnosti zbraní.

73. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR aj Ústavného súdu SR vyplýva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvoinštančného, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Tu dovolací súd odkazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05 zo dňa 16. marca 2005, podľa ktorého odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

74. Zákonné ustanovenie § 219 OSP v odseku 2 výslovne uvádza, že ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

75. Vzhľadom na pretrvávajúcu nejednotnosť nazerania senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na procesné dôsledky nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu bolo na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Toto stanovisko bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016.

76. Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmanej veci so závermi, na ktorých spočíva predmetné stanovisko, skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, kedy by nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Najvyšší súd dospel po preskúmaní oboch napadnutých rozhodnutí k záveru, že takáto výnimka z uvedeného stanoviska v prejednávanej veci nastala a obe rozhodnutia sú nepreskúmateľné, keďže už prvoinštančné rozhodnutie neobsahuje odpovede na vyriešenie základného predpokladu prejednávanej žaloby, a to existenciu naliehavého právneho záujmu na takomto určení, a teda aj rozhodnutie odvolacieho súdu, naň odkazujúce v celom rozsahu, je preto zaťažené tou istou vadou.

77. Závažným procesným pochybením podľa dovolateľa je konanie vo veci samej napriek tomu, že neexistuje naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže takéto určení nie je spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty žalobcu, alebo ohrozenie jeho práva, najmä s ohľadom na skutočnosť, že je samostatne vedené konanie na plnenie. S touto námietkou súvisí aj námietka nedostatočného odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí konajúcich súdov s poukazom na rozpory v nimi prijatých záveroch.

78. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný len vtedy, ak je takéto určení spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty žalobcu, alebo ohrozenie jeho práva.

79. Bez pochybností sa možno stotožniť s argumentáciou dovolateľa, že v zásade žaloba domáhajúca sa určenia existencie práva alebo právnej skutočnosti nie je opodstatnená tam, kde je možné žalovať na splnenie povinnosti. Určovacia žaloba má, ako bolo už nespočetnekrát judikované, preventívnu povahu a má poskytnúť ochranu právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. V zásade platí, že určovacia žaloba nie je opodstatnená tam, kde došlo k porušeniu práva a bola podaná žaloba na plnenie. Tu odkazuje dovolací súd len na základnú judikatúru relevantnú pre posúdenie, či v danej veci skutočne ide o naplnenie predpokladu existencie naliehavého právneho záujmu na takomto určení - R 24/1995 (ak takéto určení môže predísť žalobe na plnenie podľa § 80 písm. b) OSP), ZSP 40/96 (výnimočne ak je možné žalovať priamo na splnenie povinnosti, pripúšťa sa určovacia žaloba ak sa ňou vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a tým sa predíde prípadným ďalším žalobám na plnenie), ZSP 3/98 (ak určovacia žaloba účinnejšie, než iné právne prostriedky, vystihuje obsah a povahu riešeného právneho vzťahu). Judikatúra zároveň dáva odpoveď, kedy nie je daný naliehavý právny záujem na určení, a to spravidla tam, kde je možné žalovať priamo na splnenie povinnosti (R 17/1972), ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu resp. ak požadované určení má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo (rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo 112/2004 - ZSP 6/06).

80. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že tzv. určovacia žaloba podľa § 80 písm. c) OSP má miesto iba za predpokladu, že žalobca má naliehavý právny záujem o požadovanie určenia existencie alebo neexistencie právneho vzťahu alebo práva. Je preto primárnou povinnosťou všeobecných súdov, aby sa pri rozhodovaní o určovacej žalobe vysporiadali najprv s otázkou (ne) existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. O vecnej opodstatnenosti žaloby môžu rozhodovať až po zistení, že naliehavý právny záujem je daný. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už vyslovil právny názor, podľa ktorého ak všeobecné súdy postupujú tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušia tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania [spravidla žalovaného (II. ÚS 382/2010)].

81. Naliehavý právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, spočíva v tom, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie sporu a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Naliehavý právny záujem žalobcu o požadované určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý

dôvod zamietnutia žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovací žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu o požadované určenie spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 241/2008).

82. V priamej súvislosti s vyššie uvedenými judikatórnymi závermi, a najmä s ohľadom na formulované závery nálezov ústavného súdu, dovolací súd konštatuje, že nedostatočným a nepreskúmateľným odôvodnením záverov o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení, bolo odňaté dovolateľovi právo konať pred súdom.

83. Žalovaní v priebehu súdneho konania poukázali na skutočnosť, že právna teória, ako i súdna prax, sú jednotné v názore, že ak má právna otázka, o ktorej má byť rozhodnuté určovacím výrokom len povahu predbežnej otázky vo vzťahu k existencii práva alebo právneho vzťahu, nie je daný naliehavý právny záujem na určení tejto predbežnej otázky, ak je možné žalovať priamo na určenie existencie práva alebo právneho vzťahu. Takýto záver vyplýva aj z odbornej literatúry, podľa ktorej právoplatné rozhodnutie o určovacej žalobe netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre žalobu na plnenie, pretože pozitívnym či negatívnym určením existencie či neexistencie práva či právneho vzťahu nebolo ešte záväzným spôsobom rozhodnuté o právach a povinnostiach účastníkov konania z tohto existujúceho či neexistujúceho práva či právneho vzťahu (tu napr. Števec, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 192).

84. Zohľadňujúc všetky vyššie uvedené skutočnosti zastávali žalovaní v priebehu súdneho konania názor, že na požadovanom určení nemá žalobca naliehavý právny záujem v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) OSP.

85. Súd prvej inštancie na zdôvodnenie splnenia predpokladu prejednaní určovacej žaloby podľa ust. § 80 písm. c) OSP výslovne uviedol, že „...súd, má za to, že žalobca má v tomto konaní naliehavý právny záujem daný tým, že otázka, ktorá sa rieši v tomto konaní má zásadný význam pre prerušené konanie č. 32Cb/35/2006 vedené na Okresnom súde Bratislava I“.

86. Odvolací súd sa s týmto záverom stotožnil a uviedol, že „žalobca preukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pretože práve rozhodnutie súdu o tomto určení vytvorí pevný základ pre odstránenie neistoty v ich vzťahu, keďže dá jednoznačnú odpoveď na spornú otázku, či žalovaní nadobudli platne postupované pohľadávky. Rozhodnutie o požadovanom určení bude mať zásadný význam pre rozhodnutie o žalobe na plnenie vedenej na Okresnom súde Bratislava I, v ktorej sa žalovaný v 2. rade ako žalobca domáha proti žalovaným (v tomto konaní žalobca a vedľajší účastníci) zaplata pohľadávok, ktoré nadobudol spornými zmluvami o postúpení pohľadávok a zabráni aj rozmnožovaniu sporov, keďže žalobca v konaní o žalobe na plnenie rozširuje rozsah svojho nároku.“

87. Dovolací súd k súdmi nižšej inštancie uvedeným dôvodom existencie naliehavého právneho záujmu odkazom na prebiehajúce konanie na plnenie na Okresnom súde Bratislava I uvádza, že tieto nijako nedávajú odpoveď na to, ako možno úspešne žalovať o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení len s tým, že je prerušené iné konanie, paradoxne konanie na plnenie z predmetných zmlúv, pričom prebiehajúce konanie má dať odpoveď na osvedčenie aktívnej legitímácie strany v inom konaní, ktoré je z toho dôvodu prerušené. Nemôže byť dôvodom osvedčujúcim naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je skutočnosť, že je z dôvodu vedenia takéhoto konania prerušené iné, časovo predchádzajúce, hmotnoprávne súvisiace konanie na plnenie. V každom konaní súd samostatne posudzuje prípadné dôvody na prerušenie konania, a takéto rozhodnutie nemôže byť záväzným pre posúdenie existencie podmienok pre vedenie iného súdneho konania.

88. V súvislosti s nepreskúmateľnosťou dôvodov rozhodnutia dovolací súd vzhľadom vnútorné rozpory aj v odôvodnení záverov o tom, či je možné skúmať postúpenie medzi účastníkmi zmluvy, pokiaľ medzi nimi samotnými jej obsah nie je sporný, v nadväznosti na povinnosť dlžníka svoj (postúpený) dlh splniť. Rozpory pri aplikácii a interpretácii právnej normy sú obsiahnuté tak v samotných rozhodnutiach oboch

súdob nižšej inštancie, ako aj vyvstávajú nezrovnalosti pri ich vzájomnej previazanosti, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe inkorporuje celé prvoinštančné rozhodnutie a jeho dôvody, avšak obsahuje vnútorné rozpory vyjadrením záverov, ktoré sú v príkrom rozpore so závermi, ku ktorým došiel súd prvej inštancie.

89. Súd prvej inštancie posúdil oznámenia o postúpení pohľadávok zo dňa 11.4.2007, 25.4.2007 a zo dňa 4.10.2007 ako oznámenia, ktoré nespĺňajú náležitosti určitosti právneho úkonu, teda relevantného oznámenia o postúpení pohľadávok, nakoľko v nich oznámená postupovaná pohľadávka nie je jasne a určito špecifikovaná, teda neaplikoval právny názor vyjadrený v R 119/2003. Napokon, bez ohľadu na záver o neplatnosti oznámenia, skúmal ďalej aj povahu samotnej pohľadávky a vyhodnotil ju ako neexistentnú, z čoho dovodil, že jej postúpenie nemôže byť platné.

90. Naopak, odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vyhodnotil skutkový stav odlišne, keď uzavrel, že postupovaná pohľadávka medzi postupcom OOS, spol. s r. o., Malá Ida a postupníkom GENERIX, a.s., Bratislava je dostatočne určito identifikovaná právnym dôvodom, obdobím a tiež odkazom na rozhodnutia príslušných orgánov rozhodujúcich o obmedzení užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, a pre určenie výšky pohľadávky nie je podstatné presné vymedzenie výmery, či katastrálneho územia v zmluve o postúpení pohľadávky, pretože tieto údaje sú objektívne zistiteľné (z nájomných zmlúv uzatváraných postupcom, katastra a pod.). Zároveň konštatoval, že z povahy postúpenia pohľadávok vyplýva, že na postúpenie je spôsobilá len pohľadávka, o ktorej identite a existencii nemôžu byť pochybnosti, a tu sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že uvedená zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná pre neexistenciu pohľadávky pôvodného postupcu.

91. Relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky; súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení; dlžník sa v takomto prípade nemôže úspešne dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie; to by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo/210/2001 zo dňa 11.06.2003, R 119/2003). Neskoršia súdna prax sa odklonila od uvedeného názoru v tom zmysle, že dlžník je oprávnený domáhať sa skúmania platnosti postúpenia, ak zmluva o postúpení pohľadávok bola uzavretá v rozpore so zákonom, kedy nie je rozhodujúce, či mu postúpenie oznámil postupca alebo preukázal postupník (rozsudok sp. zn. 1Cdo/76/2007 zo dňa 28.01.2009, R 46/2009; zhodne Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci sp. zn. IV. ÚS/337/2012).

92. Názor, že oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky, doposiaľ nebol v judikatúre modifikovaný, pričom z odôvodnenia oboch rozhodnutí nie je zjavné, akým spôsobom svoju právnu úvahu skonštruovali bez opory v existujúcej judikatúre. Hoci prvá inštancia dospela k záveru, že oznámenie o postúpení pohľadávky nepovažuje za relevantné, odvolací súd tento záver korigoval, napriek tomu však „odobril“ ďalšie skúmanie pohľadávky čo do jej povahy a existencie, aby došiel k totožnému záveru o neexistencii pohľadávky a nemožnosti ju postúpiť. Takýto postup súdov vykazujúci vnútorné rozpory spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutí ako celku a vedie k záveru dovolacieho súdu o potrebe tieto rozhodnutia zrušiť.

93. Tu dovolací súd ešte poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS/409/2013 zo dňa 11.09.2014, ktorý odmietol názor okresného súdu a krajského súdu, že bolo nevyhnutnosťou a ich zákonnou povinnosťou z vlastnej iniciatívy skúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok, ktorými mal postupník uplatňované pohľadávky nadobudnúť, aj keď to dlžník nenamietal, pretože podľa ústavného súdu to nezodpovedá zákonnej úprave ani ustálenej súdnej praxi, keď podľa ustanovenia § 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka platí, že oznámenie postúpenia doterajším veriteľom zbavuje dlžníka práva požadovať predloženie zmluvy o postúpení; dlžník tak nemá právo ani zisťovať, či vôbec nejaká zmluva bola uzatvorená a nemôže namietat ani nedostatky jej platnosti, ibaže by k postúpeniu pohľadávky došlo v rozpore so zákonom; inak je vo vzťahu k dlžníkovi postúpenie založené

len na oznámení veriteľa o tom, že došlo k postúpeniu, t. j. zmene veriteľa podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka; podľa ústavného súdu je nerozhodné, či je toto oznámenie kryté aj kauzálnym vzťahom (titulom) medzi postupcom a postupníkom, teda zmluvou o postúpení pohľadávky, ktorej existencia je relevantná len vo vzťahu postupcu a postupníka, ktorí sa prípadne môžu navzájom voči sebe domáhať vydania bezdôvodného obohatenia. Je nepochybné, že v prejednávanej veci došlo k oznámeniu zmeny na strane veriteľa priamo oznámením postupcu dlžníkovi (oznámenie na č. l. 44 spisu).

94. Dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ OSP dovolateľ videl v tom, že rozhodnutia súdov oboch inšancií sú nepreskúmateľné a konajúce súdy nedali odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci vznesené žalovaným v priebehu konania, čím mu odňali možnosť konať pred súdom. Dovolací súd sa s touto námietkou dovolateľa s poukazom na vyššie uvedené stotožnil.

95. Tento dovolací dôvod je úzko prepojený s porušením práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a s porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a k jeho naplneniu dochádza, ak odvolací súd (prípadne súd prvej inšancie a k jeho odstráneniu nedošlo v odvolacom konaní) zasiahol do ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv dovolateľa, čím mu bolo znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon (Civilný sporový poriadok, resp. do 30. júna 2016 Občiansky súdny poriadok) priznáva. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. II. ÚS 261/06).

96. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/1994). Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

97. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane skonštatoval, že ak všeobecný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedá odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci a nevysporiada sa so zásadnou argumentáciou sporovej strany, je takéto rozhodnutie nezlučiteľné s ústavne garantovaným právom na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1, resp. s právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (viď napr. I. ÚS 317/2015, II. ÚS 578/2015, III. ÚS 627/2015). Za porušenie práva na spravodlivý proces sa považuje v zmysle rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj situácia, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodní a nevysporiada sa so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. V takom prípade všeobecný súd svojím postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejme dôvody toho - ktorého rozhodnutia, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritériá vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie (subsumpcia skutkového stavu pod zvolené právne normy) nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne alebo tým skôr - pokiaľ ich strana namietala, no napriek tomu ich všeobecný súd náležitým spôsobom v celom súhrne

posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť. Pokiaľ všeobecný súd postupuje takto, dopúšťa sa okrem iného i ľubovôle zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy (nález ústavného súdu z 3. októbra 2012, sp. zn. I. ÚS 33/2012).

98. Dovolací súd posudzoval odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spolu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko obidve rozhodnutia predstavujú jeden celok, ako to vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak súdu prvej inštancie, ako aj súdu odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania.

99. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo sporovej strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 410/06). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v ustanovení § 220 ods. 2 CSP (ustanovenie § 157 ods. 2 OSP účinného v čase rozhodovania okresného aj krajského súdu). Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 378 ods. 1 CSP a § 393 ods. 2 CSP, v čase rozhodovania odvolacieho súdu § 211 ods. 2 OSP). Podľa § 157 ods. 2 OSP bolo povinnosťou súdov v odôvodnení rozsudkov jasne a výstižne vysvetliť, v čom vzhľadli naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok, keď je zjavné, že samotnému prebiehajúcejmu konaniu predchádza konanie na plnenie, majúce pôvod v pohľadávke, ktorá je predmetom postúpenia; až v prípade, že takýto záujem bude osvedčený, musia sa súdy vysporiadať preskúmateľným a interpretačne bezchybným spôsobom s právnou úpravou cesie a k nej sa vzťahujúcou judikatúrou, pri skúmaní predpokladov možnosti vôbec skúmať zmluvu o postúpení medzi účastníkmi, ktorí ju za neplatnú nepovažujú a podľa nej plnia, pričom k spochybneniu dochádza výlučne zo strany dlžníka. Vo veci konajúce súdy sa vyššie uvedenými zásadami neriadili, a to vo vzťahu k potrebe riadne svoje závery odôvodniť bez rozporov medzi navzájom súvisiacimi rozhodnutiami.

100. Dovolací súd s poukazom na nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu ako prvoinstančného, tak odvolacieho, uzavrel, že žalovanému 2/ bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím je daná prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP. Táto procesná vada je zároveň aj dôvodom, pre ktorý dovolací súd musel napadnuté rozsudky súdov oboch inštancií zrušiť, pretože rozhodnutia postihnuté takouto procesnou vadou sú zmätočné, a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže na strane žalovaných ide o spoločenstvo nerozlučné (§ 77 CSP v spojení s § 439 CSP), bez ohľadu na to, že dovolanie podal len žalovaný 2/, účinky kasačného rozhodnutia sa vzťahujú aj na žalovaných 1/ a 3/.

101. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Najvyšší súd zároveň, vzhľadom na účinky dovolacieho rozhodnutia aj pre ďalšie rozhodovanie o trovách konania, zrušil uznesenie Okresného súdu Košice - okolie č. k. 17Cb/84/2008-583 zo dňa 7. mája 2015 v znení opravného uznesenia č. k. 17Cb/84/2008-750 zo dňa 19. októbra 2015 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob/205/2015-756 zo dňa 30. septembra 2016, ktoré sú svojou povahou závislými výrokmi k zrušenému meritórnemu rozhodnutiu, a teda účinky zrušenia sa musia vzťahovať aj na tieto, dovolaním nenapadnuté, rozhodnutia.

102. S poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ CSP dovolací súd konštatuje, že tu nie je viazaný rozsahom podaného dovolania, keďže v prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Účinky dovolania sa tak vzťahujú aj na nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra

najvyššieho súdu (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

103. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudkov oboch inštancií uznesenie o náhrade trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia by zostalo uznesenie o náhrade trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel a odporovalo by to princípu právnej istoty (obdobne vid' napr. nález Ústavného súdu SR zo 16. marca 2016, č. k. I. ÚS 549/2015-33, bod 20 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdov/4/2012).

104. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.